

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту

філософії, культурології, політології

Іван КАРПЕНКО

20 червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історична антропологія

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузі знань В Культура, мистецтво, гуманітарні науки,

(шифр і назва)

спеціальності В10 Філолософія

(шифр і назва)

освітня програма «Філософія»

(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет ННІ філософії, культурології, політології

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від " 24 " червня 2026 р. № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Михайло ЧУГУЄНКО, кандидат філософських наук, доцент ЗВО кафедри українознавства навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від "05" червня 2026 р. № 9

Завідувач кафедри українознавства

Наталія АКСЬОНОВА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Філософія»

Гарант освітньої програми

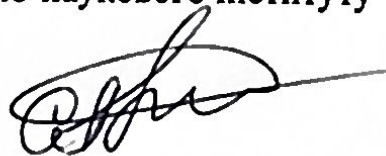

Наталія ПОПОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

від «23 » червня 2026 року протокол № 10

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історична антропологія» укладена відповідно до освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм «Філософія».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання** навчальної дисципліни «Історична антропологія» – поглибити в здобувачів вищої освіти знання з історичної антропології в контексті світової історичної, антропологічної й філософської думки, ознайомити з провідними тенденціями розвитку сучасної соціогумантаристики, сприяти опануванню методів праці з історичними джерелами та науковими концепціями, формувати розуміння проблематики та підходів історичної антропології..

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є визначення ролі історичної антропології в контексті розвитку соціально-гуманітарних і філософських наук; ознайомлення із засадами традиційної та модерної історіографії; висвітлення найістотніших дискусійних історико-антропологічних проблем, зокрема знайомство з базовими поняттями та головними теоретико-методологічними підходами, які розвинулися у трансдисциплінарному полі історичної антропології. ,

1.3. **Кількість кредитів** – 3.

1.4. **Загальна кількість годин** – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Самостійна робота	
42 год.	78 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Філософія»:

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких загальних компетентностей:

ЗК1.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ФК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Здобувачі вищої освіти мають знати передумови та етапи становлення міждисциплінарного поля

історичної антропології, основні поняття й терміни; провідні постаті, найвпливовіші наукові школи, напрями та створені в їхніх рамках теорії та концепції історико-антропологічних досліджень.

Навчальний курс «Історична антропологія» приєє формуванню критичного мислення щодо історичних наративів та їх впливу на сучасну політику, культуру та філософію. Навчальна дисципліна дозволяє філософам глибше осмислювати ментальні структури минулого, що формували світогляд різних епох. Вивчення ментальностей, пам'яті, ідентичності, ролі жінок та культурних практик дозволяє філософам краще розуміти соціальні трансформації. Здобувачі можуть застосовувати знання про ментально-культурні чинники минулого для аналізу сучасних суспільних викликів

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Філософія»:

ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

ПРН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

ПРН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

ПРН16. Вміти застосовувати загально-гуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

1.8. Пререквізити. Передумовою вивчення курсу є вивчення курсу «Історія України: цивілізаційний вимір» на 1-му курсі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Становлення історичної антропології: передісторія та головні наукові школи.

Вступ.

Актуальність вивчення історичної антропології. «Антропологічний поворот» у соціогуманітарних науках. Поняття історичної антропології. Основні етапи розвитку.

Методологічні засади та стратегії історико-антропологічних досліджень. Провідні дослідницькі парадигми, «поврати», підходи. Практичне значення та місце курсу в системі підготовки фахівця у царині філософських та соціогуманітарних наук.

Тема 1. Передісторія історичної антропології.

Традиційні антропологічні вчення: сучасні наукові інтерпретації «Антропотехнології» у ранніх цивілізаціях. Учення про людину в Стародавньому Єгипті та Міжріччі. Китайські традиційні вчення про людину. Індійські традиційні уявлення про людину. Антропологічні вчення античності. Антропологічні вчення Ренесансу. Концепції людини часів Просвітництва та Контрпросвітництва.

Тема 2. Французька історична школа «Анналів»: класичний період.

Соціальні та інтелектуальні передумови. Батьки-засновники та перша генерація школи «Анналів». Марк Блок «Королі чудотворці». «Ремесло історика або апологія історії». Люс'єн Февр «Бої за історію».

«Друга генерація» школи «Анналів». Проект «геоісторії» Ф. Броделя. «Застигла історія» Е. Ле Руа Ладюрі. Історія села Монтанью. П. Шоню та його історія «класичної

Європи».

«Третє покоління» школи «Анналів». Модернізація теорій ментальностей. Ж. Ле Гофф. Ж. Дюбі.

«Четверта генерація». Р. Шарт'є. Культурна історія читання, письма та освіти. П.Нора. Проект «Місця пам'яті».

Вплив ідей школи Анналів на «нетрадиційну медієвістику» в СРСР та РФ. А. Гуревич. Ю. Безсмертний.

Тема 3. Англо-американська соціальна та культурна історія.

Британська соціальна історія та «культурні студії».

Історичні та інтелектуальні передумови. Британська соціальна історія. «Становлення англійського робітничого класу» Е. П. Томсона. Хоггарт «Культура та суспільство». Р. Уїльямс «Вжитки письменності».

Історико-антропологічні аспекти британських «культурних студій». С. Холл.

«Культуральна історія» П. Бьорка.

Американська соціальна та культурна історія

Нова американська робітнича історія. Л.Монтгомері. Е.Гутман.

Р.Дарнтон. «Велика котяча різанина». Культурне коріння Французької революції. «Поезія та поліція». «Повернення Мартіна Герра» Земон.

Тема 4. Мікроісторія як дослідницька перспектива

Італійська мікроісторія. Передумови виникнення.

Речники. Дж.Леві. К.Гінзбург. «Нічні битви». «Сир і хробаки». Еволюція мікроісторії.

Німецька «історія повсякденності». Становлення напряму: історичне коріння та зовнішні впливи.

Х. Медік та його дослідницька програма. Дискусія мікроісториків з представниками Білефельдської школи.

Історія ткацького селища Лайхінген (Х. Медік).

Робітнича історія А. Людке. Культура та ментальність німецьких робітників за часів кайзера, націоналсоціалізму та східно-німецького соціалізму.

Розділ 2. Провідні напрями сучасних істотко-антропологічних досліджень.

Тема 5. Історія родини.

Виникнення та еволюція історичних студій сім'ї. Теорія сімейних систем. Історія дитинства. Історичні концепції батьківства. Історія материнства.

Тема 6. Культурна історія емоцій.

Попередники культурно-історичних студій емоцій. «Емоціонологія». Ян Плампер. Історія меланхолії Ж.Старобінського. Історія кохання у західній цивілізації (Дені де Ружмон).

Тема 7. Історія насильства.

Історія девіацій та злочинності. Кримінальне насильство та його антропологічне підґрунтя.

Антропологія тоталітаризму. Геноцидні студії.

Антропологія Опору.

Неототалітаризм як історико-антропологічний феномен.

Тема 8. Парадигма пам'яті в історичній антропології.

Студії пам'яті: передумови виникнення та еволюція.

М.Хальбвакс «Соціальні рамки пам'яті». А.Варбург та його проект «Мнемозіна».
 Я.Ассман «Культурна пам'ять» у ранніх цивілізаціях.
 Історична політика. Історико-антропологічні аспекти денацифікації та декомунізації.
 «Привидилогія (М. Фішер). Ностальгія за втраченим майбутнім. «Готичне суспільство» і «концентраційне минуле» (Д.Хапаєва).

Тема 9. Інтелектуальна історія та історія ідей.

Кембріджська школа. К. Скіннер. Дж. Покок. С. Пінкер про поступ раціоналізацію в історії.

Інтелектуальна історія чи Історична антропологія інтелектуалів?

Тема 10. Історико-антропологічні виміри пост- та трансгуманізму.

Історичні та інтелектуальні передумови пост структуралістського повороту в антропології.

Гендерні історичні теорії. Феміністська критика.

Постколоніалістські студії.

Теорії гібридності.

Критика «орієнталізму» у працях Едварда В.Саїда. «Пост-орієнталізм».

Студії підлеглих. «Чи можуть підлеглі говорити?» (Гайятрі Ч.Співак).

Історична антропологія на пострадянському науковому просторі: особливості, здобутки, проблеми, перспективи.

3. Структура навчальної дисципліни

2.

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	Л	І	ср		Л	П	Л	І	ср
Розділ 1. Антропологічні вчення від давнини до середини XIX ст.												
Вступ.	7	2					4	2				2
Тема 1. Передісторія історичної антропології.		2	2				4					4
Тема 2. Французька історична школа «Анналів».		4	2				8		2			6
Тема 3. Британська та американська соціальна та культурна історія.	9	4	4				7		2			5
Тема 4. Мікроісторія як дослідницька перспектива історичної антропології.	9	4					7					7
Разом	46	16	8				30	2	4			24

Розділ 2. Історико-антропологічні вчення в другій половині XX-на початку XXI ст.											
Тема 5. Історична антропологія родини.	2	2					5				5
Тема 6. Культурна історія емоцій	2	2					7	2			5
Тема 7. Інтелектуальна історія та історія ідей.	13	4	4				7		2		5
Тема 8. Соціальна та культурна історія насильства.	11	4	2				5				5
Тема 9. Парадигма пам'яті в історичній антропології	7	2					7	2			5
Тема 10. Історико-антропологічне знання у добу пост гуманізму.	9	2	2				7		2		5
Разом	44	16	8			22	42	6	6		48
<i>Усього годин</i>	90	32	16			42	90	6	6		78

3.4 Теми 4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дебати про антропоцен і історія довкілля	2
2	3Італійська мікроісторія.	2
3	4історія емоцій: головні теорії та методологічні підходи.	2
4	Історія задоволення	4
5	Дитинство під мікроскопом історичної антропології.	2
6	Історична танатологія. Історія та антропологія смерті.	2
7	Історико-антропологічні студії пам'яті	2
8	Історико-антропологічне знання у добу пост гуманізму.	2
	Разом	16

3. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає:

1. Підготовку до семінарських занять.
2. Вивчення тем курсу й підготовку до підсумкової атестації.

Назви розділів і тем	Кількість годин Самостійна робота	
	Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Вступ до курсу		
Тема 1. Вступ.	2	4
Разом за розділом 1	2	4
Розділ 1. Антропологічні вчення від давнини до середини XIX ст.		

Тема 2. Французька історична школа «Анналів»	8	22
Разом за розділом 2	8	22
Розділ 2. Історико-антропологічні вчення в другій половині XX-на початку XXI ст..		
Тема 3. Британська та американська соціальна та культурна історія.	10	10
Тема 4. Італійська мікроісторія як дослідницька перспектива історичної антропології.	10	10
Разом за розділом 3	20	20
Розділ 3. Історико-антропологічні вчення в другій половині XX-на початку XXI		
Тема 5. Історична антропологія родини.	4	5
Тема 6. Культурна історія емоцій	2	5
Тема 7. Інтелектуальна історія та історія ідей..	4	5
Тема 8. Соціальна та культурна історія насильства.	4	5
Тема 9. Парадигма пам'яті в історичній антропології	4	5
Тема 10. Історико-антропологічне знання у добу пост гуманізму.	4	5
Разом за розділом 4	22	30
Разом годин	42	78

4. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

5. Методи навчання

Інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемного викладу, евристичний, дискусійні. Методи роботи в умовах дистанційного та змішаного навчання: за умов впровадження карантинних та інших обмежень лекції і семінарські заняття проводяться в он-лайн режимі із застосуванням платформи ZOOM. Видами навчальної діяльності є: відеоконференції, відповіді на питання в чаті. За умов змішаного навчання семінарські заняття, написання контрольної та екзаменаційної роботи проводяться аудиторно.

6. Методи контролю

Контроль здійснюється за рейтинговою системою. Зміст курсу поділений на 2 змістовних розділи. Кожний розділ включає в себе лекції, самостійну роботу здобувачів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу. Оцінка успішності знань здобувачів здійснюється в двох формах: самостійна робота і підсумковий контроль (залік). Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 60. Час виконання – до 30 хвилин. Тести – 60 балів (60 тестових завдань по 1 бали кожне). Для допуску до заліку здобувач/ка має за результатами поточного контролю отримати не менше 10 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). Викладання курсу «Історична антропологія» ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись принципу академічної доброчесності відповідно до ст. 42 Закону «Про освіту»(2017).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: – самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога

застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; – дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; – надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Критерії оцінювання робіт за самостійними завданням

За завдання з самостійної роботи здобувачі можуть набрати $4 \times 10 = 40$ балів максимально. Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку й посилань на літературу і джерела. 9-10 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз побаченого і добре обґрунтовану авторську позицію. 7-8 балів – має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно. 5-6 бали – не містить критичного аналізу, неповністю висвітлена проблематика. 3-4 бали – робота не містить достатньо джерел і літератури, відсутня авторська позиція 1-2 бали – робота має компілятивний характер, помилки в оформленні. 0 балів – плагіат, несамотійно виконана робота

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких обмежень із заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі (білет містить 30 тестових завдань, здобувач одержує 1 але за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Кухня та традиції народів світу». Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

А) проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

Б) участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

В) участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Критерії оцінювання семінарських занять.

Студенти денної форми навчання, які вивчають дисципліну «Історія України: цивілізаційний вимір», важливо ефективно розподілити час для самостійної роботи та підготовки до занять. Навчальним планом передбачено два семінарські заняття (теми семінарів з переліку тем семінарських занять для денного відділення оголошує викладач на початку семестру), кожне з яких оцінюється у 5 балів ($5 \times 2 = 10$), поточний тестовий контроль (проводиться після лекцій і семінарських занять двічі впродовж семестру, містить 25 питань по 1 балу кожне, 25 балів – максимальна оцінка за одне тестування, 50 балів разом) та самостійна робота.

Семінарські заняття, самостійна робота і тестовий контроль ідентичні за тематикою та критеріями оцінювання аналогічними видами роботи на денному відділенні. Водночас обмежена кількість занять вимагає організованості та відповідальності. Максимальна оцінка за роботу впродовж семестру складає 60 балів, залікове завдання у формі тесту – 40 балів.

Щоб успішно опанувати матеріал, рекомендується: систематично читати лекційний матеріал та додаткову літературу, активно брати участь у семінарських заняттях, виконувати поточні тести та обирати завдання для самостійної роботи, які найбільше відповідають вашим інтересам і підходять до вашого навчального графіка. Залишайте питання або сумніви для

обговорення з

викладачем під час семінарів чи в індивідуальному порядку, що допоможе краще зрозуміти складні аспекти курсу.

5 балів (відмінно): бездоганий виступ, що характеризується високою риторичною майстерністю та відповідає всім параметрам оцінювання;

4 бали (добре): логічно побудований, інформаційно насичений та ретельно продуманий виступ.

3 бали (задовільно): часткові відповіді за темою, що супроводжується порушеннями параметрів красномовства.

2 бали (незадовільно): формальний виступ зі значною кількістю фактичних помилок.

1 бал (незадовільно): формальний, короткий виступ, що не відповідає контексту питання.

0 балів: відсутність виступу.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проектних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення

принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

У випадку наявності неформальної освіти вказати платформи, назви курсів та кількість балів, що буде зарахована здобувачеві після успішного проходження відповідних курсів та надання відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо).

7.Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Поточний контроль (С – семінар)								Підсумковий семестровий контроль (залік)	Загальний підсумковий бал за складання курсу (сума балів за роботу на семінарських заняттях і виконання екзаменаційного завдання, вноситься до електронного журналу)
С 1	С 2	С 3	С 4	С 5	С 6	С 7	С 8	Максимальний бал за залікове завдання –	Максимальний бал - 100 балів
6	8	8	8	8	8	8	6	40 балів	
Максимальний бал за працю на семінарських заняттях 60 балів								Максимальний бал – 40 балів	
Мінімальний бал для допуску до семестрового заліку за результатами роботи на семінарських заняттях – 10 балів								Мінімальний бал за залікове завдання – 1, в разі, якщо загальна сума балів за залікове завдання і роботу на семінарських заняттях становить менше 50 балів, здобувач має право на перескладання відповідно затвердженої процедури.	Мінімальний бал 50 балів

Схема нарахування балів (заочна форма навчання)

Семінарські заняття, самостійна робота і тестовий контроль ідентичні за тематикою та критеріями оцінювання аналогічними видами роботи на денному відділенні. Водночас обмежена кількість занять вимагає організованості та відповідальності. Максимальна оцінка за роботу впродовж семестру складає 60 балів, екзаменаційне завдання у формі тесту – 40 балів.

Щоб успішно опанувати матеріал, рекомендовано систематично читати лекційний матеріал та додаткову літературу, активно брати участь у семінарських

заняттях, виконувати поточні тести та обирати завдання для самостійної роботи, які найбільше відповідають вашим інтересам і підходять до вашого навчального графіка. Залишайте питання або сумніви для обговорення з викладачем під час семінарів чи в індивідуальному порядку, що допоможе краще зрозуміти складні аспекти курсу.

Поточний контроль (С – семінар)			Підсумковий семестровий контроль(залік)	Загальний підсумковий бал за складання курсу (сума балів за роботу на семінарських заняттях і виконання залікового завдання, вноситься до електронного журналу)
С 1	С 2	Поточний тестовий контроль		Максимальний
5	5	2 тести по 25 балів кожний, загалом 50 балів		Максимальний
Максимальний бал за роботу впродовж семестру – 60 балів			Максимальний бал – 40 балів	Максимальний підсумковий бал за складання курсу – 100 балів
Мінімальний бал для допуску до семестрового заліку за результатами роботи впродовж семестру – 10 балів			Мінімальний бал за залікове завдання – 1, в разі, якщо загальна сума балів за залікове завдання і роботу на семінарських заняттях становить менше 50 балів, здобувач має право на перескладання відповідно затвердженої процедури.	Мінімальний підсумковий бал за складання курсу – 50 балів

Здобувач вищої освіти як денної, так і заочної форм навчання допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 10 балів**.

Опрацювання літератури для підготовки до заліку може бути вибіркоким, поданий список має винятково рекомендаційний характер. Утім його опрацювання дозволяє здобувачам вищої освіти поглибити уявлення про курс «Історична антропологія». Необхідний для складання тесту обсяг матеріалу міститься в текстах лекцій, доступних на платформі Moodle. Посилання буде надано всім без винятку зарахованим на курс.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно

70–89	добре
50–69	зараховано
0–49	незараховано

10. Основна література

1. Дюпон-Мельниченко Ж. -Б., Ададуров В. Французька історіографія ХХ століття. Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Львів: Класика, 2001. 170 с.
2. Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка; Пер. з англ. Київ, 2004.
3. Родак, Павел. Письмо, книжка, лектура. Розмови: Ле Гофф, Шартє, Еббар, Фабр, Лежен / Переклад з польської Олесь Герасим ; наукова редакція Андрій Павлишин. Варшава : Видавництво Варшавського університету, 2016. 332 с.

Допоміжна література

1. Бенкевич Г. А. Витоки емоцій (екскурс в античність): соціокомунікаційний аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціальні комунікації*. 2018. Вип. 13. С. 4-9.
2. Блок М. Апологія історії або ремесло історика. Київ, 2018.
3. Бойко Т. В. Вербальний портрет жінки епохи середньовіччя (на матеріалі поезій міннезангу XII – XIV століть). Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2009. Вип. 20. С. 62-67.
4. Бондарук Л. Прямостояння. Українці в особливих таборах ГУЛАГ. Київ, 2022.
5. Верменич Я. В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень. *Український історичний журнал*. 2010. № 4. С. 156-169.
6. Вирський Д. Початок сучасності. Друга хвиля глобалізації. Київ, 2022.
7. Гордієнко В. В. Історія емоцій у сучасній гуманітаристиці. *Уманська старовина*. 2016. Вип. 1. С. 101-105.
8. Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Київ, 2018.
9. Котляр М. Жорстокий світ давньоруського середньовіччя. *Україна в Центрально-Східній Європі*. 2011. Вип. 11. С. 87-101.
10. Доморослий В. І. Землеробська ментальність як домінанта українства. *Етнічна історія народів Європи*. 2023. Вип. 71. С. 36–42.
11. Живоглядова І. В. Ментальність як предмет міждисциплінарних досліджень: проблема визначення. *Українські культурологічні студії*. 2017. № 1. С. 26-30.
12. Ковальков О. Мікроісторія в системі " нової історичної науки ": історія, теорія та історіографічна практика. *Історія & археологія*. 2024. Вип. 1. С. 41-48.
13. Калакура Я. С. Ментальний вимір української цивілізації. Київ: Генеза, 2017. 560 с.
14. Колотило М. О. Ментальність і менталітет: онтологічний статус та антропологічні виміри. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 15. С. 66-69.
15. Леві Дж. Про мікроісторію / в кн.: Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка; Пер. з англ. Київ, 2004. С. 122–148. / За ред. П. Берка; Пер. з англ. Київ, 2004. С. 122–148.
16. Мюшамбле Р. Оргазм і Захід. Історія задоволення. Київ, 2011.
17. Муазі Д. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ. Київ, 2018.
18. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. Київ, 2014.
19. Огуй О. Колірна ментальність у німецькому середньовіччі: принципи медієвістичної когнітивно-квантитативної зіставної реконструкції (на основі давньовіснихнімецьких і середньовіснихнімецьких текстів). *Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія*. 2021. Вип. 831-832. С. 3-12.
20. Полуденко С. Ментальність українського населення через призму сучасних історичних українсько–російських взаємовідносин. *Гілея: науковий вісник*. 2013. № 74. С. 76-80.

21. Пелих М. «От старости дряхл»: літні люди серед сільського населення Гетьманщини у другій половині XVIII ст. (історико-демографічний аналіз). *Краєзнавство*. 2021. № 1.
22. Пінкер С. Добрі янголи людської природи. Чому у світі панувало насильство і чи стало його менше. Київ, 2022.
23. Плакроуз Г., Ліндсей Д. Цинічні теорії про гендер, расу та ідентичність. І чому вони згубні для нас усіх. Київ, 2022.
24. Робак В. Є. Соціально-геронтологічні аспекти сприйняття старості в епоху Середньовіччя. *Наукові записки [Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка]. Серія : Педагогіка*. 2013. № 1. С. 72-77.
25. Розчакловування недуги. Локальна традиція. Київ, 2021.
26. Савчук І. Становлення геоісторії як міждисциплінарного напрямку у суспільних науках Франції у другій половині XX ст. *Український історичний журнал*. 2021. № 2
27. Сегеда С. Історична антропологія України. Львів, 2021
28. Сердюк І. Маленький дорослий: Дитина та дитинство в Гетьманщині XVIII ст. Київ, 2018.
29. Сахновський О. Мікроісторія як напрям історичних досліджень. *Історична панорама. Спеціальність : Історія*. 2014. Вип. 18. С. 65-78.
30. Чугуєнко М. (Пост)колоніальна війна як предмет сучасної філософії: евристичні можливості постколоніальної теорії / Світоглядний сенс сучасної війни: соціогуманітарні аспекти: монографія / за ред. В.А. Кротюка. Харків: Факт, 2024. С. 51-73.
31. Цебрій І. В. Концепція куртуазності як суспільно-культурного явища класичного середньовіччя. *Філософські обрії*. 2016. Вип. 35. С. 89-96.
32. Швед Е. Аргументаційна роль емоційно-експресивної лексики у промовах історичних осіб твору Т. Лівія "Історія" (на матеріалі промов І-ї декади твору). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. Вип. 17. С. 146-153.
33. Шкуренко К. О. Визначення поняття "ментальність" у науковому дискурсі. *Гілея: науковий вісник*. 2013. № 72. С. 349-353.
34. Юрій М. "Менталітет" і "ментальність" як категорії соціокультурної та цивілізаційної антропології. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2023. Т. 12. С. 95-114.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Домановська Е. Історія та сучасна гуманітаристика. Київ, 2012

12. - <http://lib.pnu.edu.ua/elib/local/sk/sk652797.pdf>

Ружмон Д. де Любов і західна культура. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Denis_de_Rougemont/Liubov_i_zakhidna_kultura/

Нора П. Історія як захист від політики. URL: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/istoriya-i-pamyat-vazhki-pitannya/117-pier-nora-istoriia-iak-zakhyst-vid-polityky>

Ginzburg C. – Microhistory. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VFh1DdXToyE>

Ginzburg C.: Aby Warburg: Morphology and/or History. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6jzvt13xgrk>

Episode 14: Evolutionary Thanatology. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oFGpKDut-DUP>

Philippe Aries on Death. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w1OI-FJqYG4ASB>

Death Through Time. URL: https://www.youtube.com/watch?v=2PSkb5_5nQk

Let's Talk About Death | Rochelle Martin | TEDxKingStWomen. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=GeyVx7xibQA>

Agamben: Killable bodies. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=y3eeXg9RnlQ>

Have You Heard of Necropolitics? - Achille Mbembe. Режим доступу: URL: https://www.youtube.com/watch?v=pX_Ql-8HIhI

What matters (cont.); The nature of death, Part I. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=0_vqoz05W-0&list=PLE0D425F951001F57&index=15

13. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі запровадження суворих обмежень із заборonoю відвідувати ЗВО здобувачам вищої освіти денної форми навчання надано можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історична антропологія», URL <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9255>